

MỘT SỐ THỦ ĐOẠN TÁC ĐỘNG TÂM LÝ CỦA ĐỊCH NHẪM CHI PHỐI TÍNH TÍCH CỰC CỦA Ý THỨC QUÂN NHÂN HIỆN NAY

Bùi Văn Cơ

Học viện Chính trị.

Tính tích cực của ý thức là phẩm chất rất quan trọng của nhân cách nói lên sự nỗ lực cố lựa chọn của chủ thể nhằm thúc đẩy, định hướng, điều khiển, điều chỉnh, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động phù hợp với mục đích, nhiệm vụ đặt ra. Có nhiều nhân tố tạo nên tính tích cực của ý thức quân nhân, nhưng cơ bản và quan trọng nhất là hệ thống nhu cầu, động cơ và niềm tin. Đây cũng chính là những tiêu điểm tác động tâm lý của chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch nhằm chi phối, thay đổi nhận thức của quân nhân, thực hiện âm mưu “phi chính trị hóa” quân đội.

Để ngăn chặn, vô hiệu hoá những tác động tâm lý của địch nhằm chi phối tính tích cực của ý thức quân nhân hiện nay, cần phải cảnh giác với các thủ đoạn chủ yếu của chúng sau đây:

1. Thủ đoạn tác động đến nhu cầu của quân nhân

Nhu cầu là nguồn gốc tính tích cực của ý thức và hoạt động của quân nhân, là những đòi hỏi khách quan của quân nhân cần được thoả mãn để tồn tại và phát triển. Các nhu cầu của quân nhân được hình thành trong quá trình sống và hoạt động quân sự, trong hệ thống các quan hệ xã hội, quan hệ quân nhân, dưới các tác động của môi trường, hoàn cảnh, giáo dục của xã hội, quân đội và đơn vị. Nhu cầu của quân nhân không phải bất biến mà biến đổi theo hoàn cảnh sống. Quá trình quân nhân hoạt động, tham gia các quan hệ xã hội để thoả mãn nhu cầu sẽ làm nảy sinh nhu cầu mới.

Tác động vào nhu cầu của quân nhân, kẻ địch dùng phương thức tạo ra các điều kiện vật chất, văn hoá, tinh thần làm nảy sinh những nhu cầu mới theo mục tiêu của chúng. Hiện nay, với các phương tiện thông tin truyền thông của

địch sử dụng phổ biến thủ thuật “định hướng” nhận thức bằng cách trình bày đặc điểm, tính độc đáo của đối tượng mà người sử dụng quan tâm nhất, có thể “biến một đối tượng xa lạ, không quen thành quen và cần thiết”(1) thì việc tạo ra những nhu cầu mới trong tâm thức của con người là việc làm dễ dàng. Để “tạo điều kiện tối đa” cho sự thoả mãn nhu cầu, lợi ích của quân nhân hiện nay, chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch đang ra sức chia mũn nhọn tuyên truyền nhằm kêu gọi, khuyến khích lối sống thực dụng, tuyệt đối hoá nhu cầu, lợi ích cá nhân trước mắt, coi cái có ích, có lợi cho cá nhân là chân lý, đề cao tự do cá nhân, tách rời và đối lập lợi ích cá nhân với lợi ích tập thể, làm lệch lạc các định hướng giá trị của cán bộ, chiến sĩ, biến dạng bộ mặt nhân cách quân nhân, tổn hại đến lợi ích của cộng đồng, xã hội, quân đội, đơn vị.

2. Thủ đoạn tác động đến động cơ của quân nhân

Trong thực tế cuộc sống và hoạt động, quân nhân có rất nhiều nhu cầu, nhiều đối tượng có thể thoả mãn nhu cầu. Vì vậy, động cơ thúc đẩy quân nhân hoạt động cũng rất đa dạng, phức tạp cả về nội dung và chiều hướng, thậm chí còn trái ngược nhau làm nảy sinh sự đấu tranh động cơ. Thực chất quá trình đấu tranh động cơ là quá trình giải quyết các mâu thuẫn diễn ra trong từng chủ thể, giải quyết các mối quan hệ cá nhân với hoàn cảnh bên ngoài. Quá trình này làm cho các động cơ của quân nhân được sắp xếp lại, có thứ bậc, trong đó thường có một nhóm động cơ giữ vai trò chủ đạo.

Nhằm làm xáo trộn và thay đổi thứ bậc của động cơ, theo đó là sự thay đổi hướng và tính chất của hành vi, hoạt động của quân nhân, kẻ địch lợi dụng đặc điểm về nhận thức, đặc biệt là những hạn chế về nhận thức chính trị của các quân nhân trẻ để chi phối các động cơ chính trị - xã hội, làm lệch lạc, biến dạng, hoặc đẩy các động cơ chính trị - xã hội xuống hàng thứ yếu. Để chi phối động cơ chính trị - xã hội, kẻ địch tác động vào quân nhân theo hai hướng cơ bản: hướng thứ nhất, tập trung tuyên truyền phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối chính trị của Đảng Cộng sản Việt Nam, cơ chế lãnh đạo của Đảng đối với quân đội, chức năng, nhiệm vụ của quân đội; hướng thứ hai, nhấn mạnh tính hợp lý của chủ nghĩa đa nguyên, thuyết hội tụ, chủ nghĩa cá nhân, chủ nghĩa thực dụng, quan niệm về “Tự do”, “Dân chủ”, “Nhân quyền”, “Chủ nghĩa tư bản ưu việt”... theo kiểu phương Tây. Sự kết hợp đồng thời giữa các hướng tác động trên đều nhằm mục đích làm cho đối tượng tuyên truyền xáo trộn hệ giá trị, động cơ chủ đạo, xói mòn việc bảo vệ chính quyền và kiểm soát các giá trị của Nhà nước. Với những phạm vi quan hệ xã hội, giao lưu và các kênh truyền thông mà quân nhân tiếp xúc trong thời kỳ hội nhập quốc tế, bùng nổ thông tin hiện nay thì cán bộ, chiến sĩ cần phải cảnh giác với các thủ đoạn đó.

Điều đáng lưu ý hiện nay, với sự nỗ lực rất lớn của các chuyên gia tâm lý, phương Tây đang “tạo ra hình tượng người hùng” vùng năm đám, vũ khí và

các hành vi bạo ngược trên phim, ảnh, video, truyền hình, văn hoá phẩm, sách báo, văn học... Sự “hấp dẫn” của nó dẫn tới “thảm hoạ nghèo đi về mặt tinh thần và sự tàn nhẫn của đời sống xã hội”(2), gây ra sự ảnh hưởng sâu sắc về nhận thức, khủng hoảng các tiêu chuẩn giá trị xã hội và động lực hành vi của nhân dân và quân đội, đặc biệt nó còn là động lực kích thích rất mạnh mẽ bán năng phá hoại và tự phá hoại của các binh sĩ đối phương. Quân nhân trẻ ở các đơn vị cơ sở hiện nay cần phải cảnh giác với sự thâm nhập của những sản phẩm văn hoá ấy.

Can thiệp thô bạo vào động lực hành vi của người lính, kẻ địch còn thông qua các phương tiện thông tin, truyền thông hiện đại, các trò chơi Game Online, các trang Web tình dục, các dạng văn hoá phẩm khác “phù hợp” với đặc điểm tâm lý lứa tuổi, tính chất hoạt động và giải trí của lớp trẻ để kích thích tình trạng dâm ô, bạo lực, thúc đẩy “cái tôi đam mê”, “cái tôi vô thức”, “thế giới hưởng lạc”... nhằm làm cho quân nhân biến dạng động cơ chủ đạo, động cơ có ý thức, dần dần sao nhãng về chính trị.

Như vậy, đồng thời với sự tác động trực diện vào động cơ chính trị, kẻ địch còn sử dụng nhiều tác động với các quy mô, cường độ và cách tổ chức đa dạng trên nhiều lĩnh vực, với nhiều kênh khác nhau nhằm kích thích, khơi dậy những bản năng, khát vọng đời thường của con người. Sự tác động đa dạng ấy làm cho cán bộ, chiến sĩ dễ lẫn lộn, khó phân biệt được phải trái, đúng sai, tích cực, tiêu cực..., rối nhiễu trong sự đấu tranh hình thành động cơ.

3. Thủ đoạn tác động vào niềm tin của quân nhân

Cùng với những tác động đến hệ thống nhu cầu, động cơ, kẻ địch còn đánh vào niềm tin của quân nhân, thành phần quan trọng nhất của thế giới quan, một cơ sở, nguồn gốc rất quan trọng chi phối tính tích cực của ý thức.

Hiểu rõ những quy luật hình thành, phát triển niềm tin, kẻ địch đang tăng cường sử dụng nhiều phương tiện thông tin tuyên truyền để thẩm thấu nhận thức, niềm tin của quân nhân. Hiện nay, sử dụng phương pháp mềm hoá, trong tuyên truyền địch né tránh việc trực tiếp đối đầu với các quan điểm mang tính chính trị tư tưởng rõ rệt, ít đưa ra các thông tin, quan điểm đối lập với những quan điểm, niềm tin đã được định hình trong con người, các nhóm người, quân nhân và tập thể quân nhân. Các thông tin của địch thường khởi đầu bằng những vấn đề, sự kiện “khách quan”, “luơng thiện” giả tạo, những “quan điểm chung”, “mối quan tâm chung”, “lợi ích chung”... nhằm tạo nên sự tương hợp, thu hẹp khoảng cách giữa quan điểm tuyên truyền của chúng với quan điểm đã được định hình của đối tượng tuyên truyền, tiếp đó họ từng bước cài đặt các thông tin mang tính phá hoại chính trị, tư tưởng, niềm tin, đạo đức và lối sống của con người. Các thông tin chính trị được lồng ghép, đan xen với các thư mục như: “Nghệ sĩ và đời sống”, “Thơ nhạc”, “Thần tượng thể thao”... Sự

trà trộn thông tin như vậy rất nguy hiểm đối với sự hình thành niềm tin của con người nói chung và quân nhân nói riêng.

Để thao túng ý thức, niềm tin của quân nhân, kẻ địch còn dùng rất nhiều thủ đoạn tuyên truyền có tính đến sự phù hợp với những đối tượng khác nhau. Phương thức phổ biến mà phương Tây sử dụng để thay đổi niềm tin là cung cấp lập đi lập lại những thông tin, hình ảnh cho con người và các nhóm xã hội tạo thành những định hình tư tưởng. Với những đối tượng là cán bộ, chiến sĩ có sự lãnh đạo, chỉ huy, quản lý tập trung, thống nhất, chặt chẽ cả về tư tưởng và hoạt động, có những hiểu biết về đấu tranh tư tưởng, khó thao túng ý thức, niềm tin thì tuyên truyền của địch lại tìm mọi cách làm nhiễu loạn thông tin hoặc cung cấp cho quân nhân những thông tin đã bị cắt xén, bóp méo, xuyên tạc có chủ định. Khi ấy vấn đề xác định thông tin đúng, sai là rất khó khăn đối với các cán bộ, chiến sĩ. Tiếp đó là những thông tin gợi ý, dẫn dắt cho họ cách nhận định, đánh giá, hoài nghi và xác định niềm tin.

Hiện nay, để thực hiện mục tiêu chính của cuộc tấn công tâm lý và tư tưởng nhằm làm xói mòn niềm tin, suy yếu thế giới quan chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, nền tảng tinh thần của xã hội, quân đội, chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch triệt để khai thác các thủ đoạn làm lu mờ, đảo lộn và tiến tới thay thế các giá trị tinh thần như tính cộng đồng, tập thể, tình đồng chí, đồng đội bằng những giá trị lệch lạc theo kiểu tư sản, tiểu tư sản, dân tộc chủ nghĩa, tâm lý tiêu dùng, đạo đức cá nhân chủ nghĩa, thói bàng quan đối với xã hội, quân đội, đơn vị và dần dần phai nhạt, mất đi sự tin tưởng.

Nắm vững các thủ đoạn tác động tâm lý của địch nhằm chi phối tính tích cực của ý thức quân nhân hiện nay, cán bộ lãnh đạo, chỉ huy, quản lý bộ đội, nhất là cán bộ ở các đơn vị cơ sở cần tăng cường giáo dục, xây dựng hệ thống nhu cầu, động cơ đúng đắn, củng cố và phát triển niềm tin cho bộ đội, coi trọng giáo dục giá trị và định hướng giá trị, thường xuyên nắm vững tư tưởng bộ đội, kịp thời phê phán, uốn nắn, điều chỉnh sự lệch lạc nhu cầu, động cơ, niềm tin của cán bộ, chiến sĩ.

Tài liệu tham khảo

1. A.Tiranôv, "Mỹ điều khiển nhận thức xã hội bằng thông tin tâm lý", *Tạp chí Thông tin Khoa học quân sự*, Tháng 6 - 2003, tr.35.
2. Sdd, tr.37.
3. B.Raman, "Chiến tranh tâm lý trong thiên niên kỷ mới", *Tạp chí Thông tin Khoa học Quân sự* (chuyên san), Tháng 6 - 2003, tr.9-12.
4. Hoàng Đình Châu (chủ biên), Nguyễn Đình Gấm, Ngô Minh Tuấn, *Chiến tranh tâm lý và chống chiến tranh tâm lý*. Nxb QĐND, Hà Nội, 2002.

5. Vũ Dũng (chủ biên), *Từ điển Tâm lý học*, Nxb Từ điển Bách khoa, Hà Nội, 2008.
6. Nguyễn Thị Phương Hoa, “Một số thủ đoạn tâm lý trong cuộc chiến tranh thông tin - tâm lý chống CNXH”, *Nhận dạng các quan điểm sai trái, thù địch*. Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương, Hà Nội, 2005, tr.366-391.
7. Đào Duy Quát (chủ biên), Hồng Vinh, Hồ Văn Chiếu, Lê Vũ. *Phê phán các quan điểm sai trái*, Tạp chí Thông tin Công tác tư tưởng, Hà Nội, 2002.
8. Tạ Ngọc Tấn, “Nhận dạng các quan điểm sai trái, thù địch chống phá Việt Nam qua mạng Internet”, *Nhận dạng các quan điểm sai trái, thù địch*. Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương, Hà Nội, 2005, tr.317-325.